

TAG UWCH – **NEWYDD**

1000N50-1

CYMRAEG: IAITH GYNTAF – U2 uned 5
Rhyddiaith yr Oesoedd Canol, yr Hengerdd a'r Cywyddau
(Papur Ysgrifenedig)

DYDD IAU, 8 MEHEFIN 2017 – BORE

2 awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur hwn, bydd angen llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc) arnoch chi.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch y **ddau** gwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion yn y llyfryn ateb a ddarperir ar wahân.

Pan fo gofyn i chi fynegi barn neu safbwynt, dylech roi eich rhesymau drostynt a chyfeirio at farn eraill lle bo'n briodol.

Dylid defnyddio termau beirniadaeth lenyddol a dyfyniadau.

Bydd y marcio yn ystyried ansawdd eich iaith a'ch mynegiant yn eich atebion.

Dylech dreulio **1 awr** yr un ar y **ddau** gwestiwn.

Ni chaniateir defnyddio copïau o'r testunau gosod na geiriaduron yn yr arholiad hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Y mae pob cwestiwn yn gyfwerth o ran marciau.

Dangosir y marciau sydd ar gael mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn ynghyd â'r marciau a wobrwyrir am ansawdd iaith ysgrifenedig.

Atgoffir chi mai papur synoptig yw hwn ac felly bydd yn profi gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau a ddatblygwyd wrth astudio'r pwnc e.e. dadansoddi a defnyddio iaith ysgrifenedig.

ADRAN A

1. Rhyddiaith yr Oesoedd Canol

Darllenwch y darn canlynol yn ofalus ac yna atebwch y **ddau** gwestiwn. Gwobrwyir dyfynnu perthnasol yn eich atebion.

Gwobrwyir ansawdd eich iaith ysgrifenedig ar gyfer y ddau gwestiwn isod. [15]

(a) **Esboniwch** yn fanwl beth sy'n digwydd yn y dyfyniad. Yn eich ateb, cyfeiriwch at **arwyddocâd** yr hyn sy'n digwydd yn y darn yng **nghyd-destun** y chwedl. [15]

(b) Dadansoddwch gymeriad **Efnysien** yn y chwedl. Defnyddiwch y dyfyniad yn sylfaen i'ch ateb ond disgwylir eich bod yn cyfeirio at **rannau perthnasol eraill** o'r chwedl yn ogystal. [15]

[45]

A'r gyuedach a dechreussant. Dilit y gyuedach a wnaethant ac ymdidan. A phan welsant uot yn well udunt kymryt hun no dilyt kyuedach, y gyscu yd aethant. A'r nos honno y kyscwys Matholwch gan Uranwen. A thrannoeth, kyuodi a orugant pawb o niuer y llys; a'r swydwyr a dechreusant ymaruar am rannat y meiryth a'r gweisson. Ac eu rannu a wnaethant ym pob kyueir hyt y mor. Ac ar hynny dydgueith, nachaf Efnys[sy]en [y] gwr anagneuedus a dywedassam uhot, yn dywanu y lety meirch Matholwch, a gouyn a wnaeth, pioed y meirch.

'Meiryth Matholwch brenhin lwerdon yw y rei hyn,' heb wy.

'Beth a wnant wy yna?' heb ef.

'Yma y mae brenhin lwerdon, ac yr gyscwys gan Uranwen dy chwaer, a'y ueiryth yw y rei hynn.'

'Ay yuelly y gwnaethant wy am uorwyn kystal a honno, ac yn chwaer y minheu, y rodi heb uyghanyat i? Ny ellynt wy tremic uwy arnaf i,' heb ef.

Ac yn hynny guan y dan y meiryth, a thorri y guefleu wrth y danned udunt, a'r clusteu wrth y penneu, a'r rawn wrth y keuyn; ac ny caei graf ar yr amranneu, eu llad wrth yr ascwrn. A gwneuthur anfyryf ar y meiryth yuelly, hyd nat oed rym a ellit a'r meiryth.

E chwedyl a doeth at Uatholwch. Sef ual y doeth, dywedut anfyruaw y ueiryth ac eu llygru, hyt nat oed un mwynyant a ellit o honunt.

'Ie, Arglwyd,' heb un, 'dy waradwydaw yr a wnaethpwyt, a hynny a uynhir y wneuthur a thi.'

'Dioer, eres genhyf, os uy gwaradwydaw a uynhynt, rodi morwyn gystal, kyuurd, gyn anwylet gan y chenedyl, ac a rodyssant ym.'

'Arglwyd,' heb un arall, 'ti a wely dangos, [os] ef. Ac nyt oes it a wnelyth, namyn kyrchu dy longeu.' Ac ar hynny aroun y longeu a wnaeth ef.

ADRAN B**2. Yr Hengerdd a'r Cywyddau**

Darllenwch y dyfyniadau canlynol yn ofalus ac yna atebwch **y ddau** gwestiwn. Gwobrwyir dyfynnu perthnasol yn eich atebion.

Gwobrwyir ansawdd eich iaith ysgrifenedig ar gyfer y ddau gwestiwn isod. [15]

- (a) Ysgrifennwch am gefndir **y gerdd a'r bardd**. Cyfeiriwch yn benodol at y **dyfyniad** isod er mwyn gwneud eich ateb yn berthnasol. [15]

Greddf gŵr, oed gwas;
 Gwryd amddias.
 Meirch mwth myngfras
 A dan forddwyd mygrwas;
 Ysgwyd ysgafn llydan
 Ar bedrain mainfuan;
 Cleddyfawr glas glân,
 Eddi aur aphan.
 Ni bi ef a fi
 Cas yrhof a thi.
 Gwell gwneif â thi,
 Ar wawd dy foli!
 Cynt ei waed i lawr
 Nogyd i neithiawr.
 Cynt i fwyd i frain
 Nog i argyfrain.
 Cu cyfaillt Ywain;
 Cŵl ei fod o dan fain.
 Marth im pa fro
 Lladd un mab Marro.

(b) Dadansoddwch grefft ac arddull y bardd yn **y dyfyniad** isod.

[15]

Hawddamor, glwysgor glasgoed,
 Fis Mai haf, canys mau hoed,
 Cadarn farchog, serchog sâl,
 Cadwynwyrdd feistr coed anial,
 Cyfaill cariad ac adar,
 Cof y serchogion a'u câr,
 Cennad nawugain cynnadi,
 Caredig urddedig ddadi.
 Mawr a fudd, myn Mair, ei fod,
 Mai, fis difai, yn dyfod
 Ar fryd arddelw, frwd urddas,
 Yn goresgyn pob glyn glas.
 Gwasgod praff, gwisgad priffyrdd,
 Gwisgai bob lle â'i we wyrdd.
 Pan ddêl yn ôl rhyfel rhew,
 Pill doldir, pall adeildew –
 Digrif fydd, mau grefydd grill,
 Llwybr obry lle bu'r Ebrill –
 Y daw ar uchaf blaen dêr
 Caniadau cywion adar,
 A chog ar fan pob rhandir,
 A chethlydd a hoywddydd hir,
 A nîwl gwyn yn ael gwynt
 Yn diffryd canol dyffrynt ...

[45]

DIWEDD Y PAPUR